

Asia: VN/27997/2023

Lausuntopyyntö Kansallisesta ruokastrategiasta 2040

Luku 3.1: Reiluus ja kannattavuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.1: Kannattavuus ja reiluus

GS1 Finland pitää luvun 3.1 tavoitteita kannattavuuden ja reiluuden vahvistamisesta erittäin keskeisinä ruokajärjestelmän kestäväen kehityksen kannalta.

Ruokajärjestelmän kilpailukyky ja oikeudenmukaisuus rakentuvat läpinäkyvän tiedonvaihdon varaan.

Avoimet ja kansainvälisesti yhteentoimivat datastandardit mahdollistavat reilun datatalouden, parantavat arvonnisan jakautumista ja tukevat vientiä.

Niiden avulla tieto liikkuu saumattomasti alkutuotannosta kuluttajalle ja vientimarkkinoille ja myös toiseen suuntaan tehokkaasti, vertailukelpoisesti ja luotettavasti. Ne eivät sido toimijoita yksittäisten järjestelmätoimittajien ratkaisuihin.

Strateginen tavoite 1: Arvonlisä jakautuu aiempaa tasaisemmin ruokaketjussa

Huomioita ja havaintoja

GS1 Finland katsoo, että datan yhteentoimivuus on keskeinen tekijä arvonnisan tasaisemmassa jakautumisessa.

Kun tuotteiden ja toimijoiden tiedot esitetään avoimilla, yhteisillä standardeilla, jokaisella ketjun osapuolella – myös alkutuottajalla – on mahdollisuus hyödyntää tietoa tasavertaisesti. Kun tieto on rakenteeltaan yhdenmukaista, ei tarvita kalliita tai työläitä keinoja muokata ja yhdistellä dataa.

Strateginen tavoite 2: Ruokavienti ja kansainvälinen kilpailukyky kasvaa

Huomioita ja havaintoja

GS1 Finland korostaa, että vientimarkkinoilla menestyminen edellyttää kansainvälisesti tunnistettuja datakäytäntöjä ja yhteentoimivaa tiedonsiirtoa.

Avoimet GS1-datastandardit ovat käytössä useimmissa vientimaissa (yhteensä 150 maassa).

Niiden hyödyntäminen mahdollistaa sujuvan pääsyn globaaleihin toimitusverkostoihin ja täyttää ostajien jäljitettävyyss- ja vastuullisuusvaatimukset. Niiden avulla voidaan todentaa suomalaisen ruoan erityispiirteet.

Strateginen tavoite 3: Ruoka-ala on houkutteleva ja reilu

Huomioita ja havaintoja

Avoin ja standardoitu dataympäristö luo edellytyksiä reiluille pelisäännöille ja houkutteleville työmarkkinoille. Työstä tulee sujuvampaa, kun käytössä on yhteiset mallit sekä organisaatioiden sisällä että välillä.

Kun tiedon jakamisen ja hyödyntämisen periaatteet ovat selkeät, lisää se alan luottamusta ja houkuttelee uusia osajia, erityisesti teknologia- ja dataratkaisujen parista.

Strateginen tavoite 4: Tuotantoeläinten hyvinvointi lisääntyy ja lisää väliotsikko

Huomioita ja havaintoja

Eläinten hyvinvoinnin seuranta ja raportointi hyötyvät standardoidusta tiedonhallinnasta.

Yhteiset datamallit ja tunnisteet mahdollistavat todennetun, läpinäkyvän, automatisoitavan tiedonvaihdon eläinten terveydestä ja hoidosta.

Tämä vähentää hallinnollista työtä ja parantaa valvonnan laatua.

Strateginen tavoite 5: Reilu datatalous luo arvoa ruokajärjestelmään

Huomioita ja havaintoja

GS1 Finland pitää tätä tavoitetta erityisen tärkeänä ja korostaa, että reilu datatalous edellyttää yhteisiä periaatteita datan omistajuudesta, jakamisesta ja hyödyntämisestä.

Avoimet ja kansainvälisesti yhteentoimivat standardit mahdollistavat sen, että tieto on vertailukelpoista ja luotettavaa koko ruokajärjestelmässä.

Ne tukevat innovaatioita ja auttavat pienempiäkin toimijoita osallistumaan digitalisaatioon ilman raskaita investointeja.

Luku 3.2: Huoltovarmuus

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.2: Huoltovarmuus

Huoltovarmuus on yhä enemmän myös tietohuoltovarmuutta.

GS1 Finland katsoo, että avoimet datastandardit ja yhteiset tunnisteet tuotteille, toimijoille ja sijainneille parantavat toimitusketjujen näkyvyyttä ja mahdollistavat tehokkaamman riskienhallinnan kaikissa oloissa.

Yhteentoimiva tieto tukee varautumista, nopeaa reagointia ja kriisinhallintaa – sekä kansallisesti että kansainvälisesti.

Strateginen tavoite 1: Riskienhallinta vahvistuu ruokajärjestelmässä

Huomioita ja havaintoja

Standardoitu tieto luo yhteisen tilannekuvan koko ruokaketjuun.

GS1 Finland suosittelee yhteisten tunnisteiden ja tapahtumatietojen hyödyntämistä huoltovarmuuden seurantajärjestelmissä.

Näin voidaan tunnistaa pullonkaulat, varmistaa toimitusten jatkuvuus ja jakaa kriittistä tietoa reaaliaikaisesti eri toimijoiden välillä.

Strateginen tavoite 2: Ruuantuotannon jatkuvuus turvataan

Huomioita ja havaintoja

Datan yhteentoimivuus vahvistaa tuotannon jatkuvuutta poikkeustilanteissa.

Kun alkutuotannon, logistiikan ja kaupan tiedot yhdistyvät yhteisten datastandardien kautta, voidaan tuotantoketjuja ohjata joustavasti ja varmistaa toimitusketjun kestävyys myös kriisitilanteissa.

Strateginen tavoite 3: Tuotantopanosten omavaraisuusaste nousee

Huomioita ja havaintoja

Tietopohjainen seuranta auttaa tunnistamaan riippuvuuksia ja optimoimaan resurssien käyttöä.

GS1 Finland näkee, että yhteentoimivat datastandardit voivat tukea kotimaisten panosten (esim. lannoitteiden, rehujen, energian) käytön seurantaa ja kiertotalouden ratkaisujen kehittämistä.

Luku 3.3: Luonnon kantokyky

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.3. luonnon kantokyky

GS1 Finland pitää tärkeänä, että luonnon kantokyvyn vahvistaminen ja ilmastovaikutusten vähentäminen sidotaan mitattavaan, todennettavaan ja vertailukelpoiseen tietopohjaan.

Avoimet datastandardit mahdollistavat ympäristö- ja vastuullisuustiedon keruun ja raportoinnin yhtenäisesti koko ruokaketjussa.

Ne tukevat myös EU:n ja kansainvälisten säädösten noudattamista, mikä vahvistaa suomalaisen ruuan uskottavuutta vientimarkkinoilla.

Strateginen tavoite 1: Ruokaketjun ilmastovaikutukset vähentyvät

Huomioita ja havaintoja

GS1 Finland korostaa, että ilmastovaikutusten mittaaminen ja seuranta edellyttävät yhtenäisiä tietomalleja.

Avoimien standardien avulla voidaan yhdistää tuote-, panos- ja tuotantotieto ilmastovaikutuksiin ja raportoida niitä automaattisesti eri tasoilla. Ilman dataa ei toimintaa voida kehittää mitattavasti ja todennettavasti.

Strateginen tavoite 2: Luonnon monimuotoisuus lisääntyy ja luonnontila paranee

Huomioita ja havaintoja

Standardoitu tieto tukee luonnon monimuotoisuuden mittaamista ja raportointia.

GS1 Finland suosittelee yhteentoimivien tietomallien hyödyntämistä esimerkiksi tuotantomenetelmien ja maankäyttötietojen seurannassa, jotta vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti.

Strateginen tavoite 3: Ravinnepäästöt vähentyvät ja peltojen vesitalous paranee

Huomioita ja havaintoja

Avoimet datastandardit mahdollistavat ravinnekiertojen seurannan läpi arvoketjun.

GS1 Finland näkee, että yhteentoimivan tiedon avulla voidaan tehostaa ravinteiden käyttöä, vähentää hävikkiä ja lisätä kiertotalouden ratkaisuja alkutuotannossa.

Luku 3.4: Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

Yleisiä huomioita ja havaintoja strategialuonnoksen lukuun 3.4. Ruokakulttuuri ja hyvinvointi

GS1 Finland tukee tavoitetta vahvistaa kotimaisen ruoan arvostusta ja edistää vastuullista ruokakulttuuria.

Tiedon läpinäkyvyys ja todennettavuus rakentaa kuluttajien luottamusta, ja tämä taas edellyttää standardoitua ja helposti saavutettavaa tuotetietoa.

Strateginen tavoite 1: Kotimaisten elintarvikkeiden käyttö lisääntyy ja ymmärrys ruokajärjestelmästä vahvistuu

Huomioita ja havaintoja

Avoimet datastandardit ja jaettu data tukevat kotimaisuuden ja alkuperän näkyvyyttä.

Kun kuluttajat saavat helposti luotettavaa tietoa tuotteiden alkuperästä ja vastuullisuudesta, se vahvistaa luottamusta ja lisää kotimaisen ruoan kysyntää.

Strateginen tavoite 2: Mahdollisuus terveelliseen ruokaan lisääntyy

Huomioita ja havaintoja

Standardoidun ravitsemus- ja tuotetiedon avulla voidaan tukea terveellisiä valintoja ja yhtenäistää tietoa eri myynti- ja palvelukanavissa. Kuluttajakommunikaatiota voidaan lisätä esimerkiksi 2D-viivakoodien avulla.

Strateginen tavoite 3: Ruoka on osa rikasta ja elävää ruokakulttuuria

Huomioita ja havaintoja

Avoin dataympäristö tukee ruoka-alan innovaatioita ja kulttuurista monimuotoisuutta.

Tietoon perustuvat ratkaisut mahdollistavat tarinallistamisen ja vastuullisuusviestinnän kehittämisen koko ruokaketjussa.

Strateginen tavoite 4: Yhteisöllisyys ruuan ympärillä kasvaa ja vahvistaa hyvinvointia

Huomioita ja havaintoja

Yhteinen tietopohja lisää yhteistyötä ja mahdollistaa paikallisten tuottajien ja kuluttajien välisen vuorovaikutuksen digitaalisilla alustoilla.

GS1 Finland katsoo, että standardien avulla voidaan luoda uusia yhteisöllisiä palveluja, joissa tieto toimii yhdistävänä tekijänä.

Luku 4: Kehitettävät valmiudet

Huomioita ja havaintoja lukuun 4 Kehitettävät valmiudet

GS1 Finland pitää kehittämisvalmiuksia osuvina ja ajankohtaisina.

Erityisesti innovaatioiden, osaamisen ja yhteistyön kehittäminen edellyttää yhteentoimivaa tietopohjaa.

Avoimet standardit tukevat kaikkia valmiuksia:

Innovaatioiden ja teknologioiden hyödyntämisessä ne mahdollistavat skaalautuvat ja kustannustehokkaat ratkaisut.

Osaamisen kehittämisessä ne tarjoavat selkeän kehyksen datatalouden koulutukselle.

Investointikyvyssä ne vähentävät päällekkäisiä kustannuksia ja tukevat pk-toimijoiden digitalisaatiota.

Yhteistyössä ja ekosysteemeissä ne luovat yhteisen kielen eri toimijoiden välille.

Hallinnon roolissa ne mahdollistavat teknologianeutraalin ja ennakoitavan sääntelyn sekä tehokkaamman valvonnan.

Muuta kommentoitavaa

Muita huomioita strategiasta.

GS1 Finland pitää kansallisen ruokastrategian valmistelua erittäin tärkeänä ja onnistuneena kokonaisuutena. Strategia antaa vahvan ja ennakoivan suunnan suomalaisen ruokajärjestelmän kehittämiselle.

On myönteistä, että strategia tarkastelee ruokajärjestelmää kokonaisuutena, joka yhdistää alkutuotannon, teollisuuden, kaupan, julkisen sektorin, tutkimuksen ja kuluttajat. Erityisen arvokasta on tiedon ja datan keskeinen rooli strategian läpileikkaavana teemana.

GS1 Finland korostaa, että ruokajärjestelmän digitalisaatio ja tiedonvaihto onnistuvat parhaiten, kun ne perustuvat avoimiin ja kansainvälisesti yhteentoimiviin datastandardeihin, jotka tukevat teknologianeutraalia sääntelyä ja mahdollistavat eri toimijoiden osallistumisen tasavertaisesti.

Avoimet kansainväliset standardit eivät tue ainoastaan kotimaista tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä, vaan myös vientimarkkinoiden saavutettavuutta. Kun suomalainen ruoka-alan data – tuotteet, jäljitettävyys ja vastuullisuustiedot – noudattavat globaaleja tietomalleja, ne ovat automaattisesti ymmärrettäviä myös kansainvälisille ostajille ja viranomaisille.

Tämä vahvistaa Suomen asemaa luotettavana, vastuullisena ja digitaalisesti edistyneenä ruokamaana.

GS1 Finland korostaa, että ruokajärjestelmän kehittäminen edellyttää yhteistä, standardoitua tietopohjaa.

Avoimet ja kansainvälisesti yhteentoimivat datastandardit tukevat kestäväää kasvua, vastuullisuutta, huoltovarmuutta ja vientiä. Ne mahdollistavat luottamukseen perustuvan yhteistyön koko ruokaketjussa – alkutuotannosta vientimarkkinoille.

Hulkkonen Satu
GS1 Finland Oy